

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärautbildning Utbildningsvetenskap
HT 2017**

Barns tidiga läs- och skrivutveckling

Varför och hur används *Före Bornholmsmodellen* i
förskolan?

Malin Eriksen och Anna Bergfors

Sektionen för lärande och miljö

Författare

Malin Eriksen och Anna Bergfors

Titel

Barns tidiga läs- och skrivutveckling
Varför och hur används *Före Bornholmsmodellen* i förskolan?

Handledare

Elisabet Radeklev

Examinator

Marie Fridberg

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. En kvalitativ studie i form av intervjuer har gjorts, för att besvara studiens forskningsfrågor. Fyra förskollärare från södra Sverige har intervjuats. Analysen av intervjuerna utgår ifrån en fenomenografisk tolkningsram. Studiens resultat visar flera olika motiveringar till varför *Före Bornholmsmodellen* används i förskolan. Det framkom att kommunen beslutat att alla förskolor ska arbeta med *Före Bornholmsmodellen* tillsammans med barnen. Trots att det är ett material som förskolläraren inte själv initierat, uttryckts många positiva motiveringar till varför *Före Bornholmsmodellen* används i deras förskolor. I resultatet framgår det bland annat att *Före Bornholmsmodellen* används för att erbjuda barnen olika vägar in i skriftspråket, och att det är ett material som underlättar för förskolläraren. Det som synliggörs i resultatet är att *Före Bornholmsmodellen* används av förskollärarna på två skilda sätt. I det ena arbetssättet följs handledningen till materialet mer styrt, och språksamlingarna görs frekvent under en viss tidsperiod. I det andra arbetssättet följs handledningen mindre styrt då förskolläraren utgår från *Före Bornholmsmodellens* idé men anpassar efter barngruppen.

Ämnesord

Förskola, Förskollärare, Skriftspråsutveckling, Språkutveckling, Literacy, *Före Bornholmsmodellen*

Förord

Vi vill först och främst rikta ett stort tack till de förskollärare som ställde upp på intervju, och gjorde vår studie möjlig. Vi vill även tacka vår handledare Elisabet Radeklev för din handledning och stöttning, som gjorde det möjligt för oss att komma vidare i vårt arbete.

Till sist vill vi tacka våra familjer för det stödet de gett oss under arbetets gång, utan er hade vi inte klarat det.

Kristianstad oktober 2017

Malin Eriksen och Anna Bergfors

Innehållsförteckning

1. Inledning med bakgrund	6
1.1 Syfte	8
1.2 Forskningsfrågor	8
2. Litteraturgenomgång	9
2.1 Literacy	9
2.2 Förskolans roll i barns tidiga läs- och skrivutveckling	11
2.3 Före Bornholmsmodellen	13
3. Teoretisk utgångspunkt	15
3.1 Fenomenografi	15
4. Metod	17
4.1 Val av metod	17
4.1.1 Semistrukturerade intervjuer	17
4.2 Urval	18
4.3 Genomförande	18
4.4 Bearbetning av materialet	19
4.5 Etiska ställningstagande	20
4.6 Metoddiskussion	21
5. Resultat med analys	23
5.1 Förskollärarna vill erbjuda barn olika ”vägar” in i skriftspråket	23
5.2 Material som underlättar i verksamheten	24
5.3 Före Bornholmsmodellen används i hela kommunen	25
5.4 Hur förskollärarna använder Före Bornholmsmodellen	26
5.5 Sammanfattande analys	28
6. Diskussion	31

6.1 Resultatdiskussion	31
6.2 Vidare forskning	36
Referenser.....	37
Bilaga 1.....	39
Bilaga 2.....	41

1. Inledning med bakgrund

I läroplanen för förskolan 98/16 står det att "Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner" (Skolverket, 2016:10). Barns tidiga läs- och skrivutveckling är högst aktuell redan i förskolan. Alla som arbetar på förskolan har ett ansvar utifrån läroplanen att skapa en verksamhet som ska uppmuntra och utveckla barns skriftspråkliga kompetens. Vi är två förskollärarstudenter som under vår utbildning har stött på olika forskares tankar om hur det skriftspråkliga arbetet ska bedrivas i förskolan. Bente Eriksen Hagtvet (2004) professor inom specialpedagogik vid Oslos universitet lyfter förskolans roll gällande barns språkutveckling och tidiga läs- och skrivutveckling. Hon poängterar att det inte är någon fråga om denna undervisning ska ta plats i förskolan utan istället hur det ska utföras.

Literacy, det vill säga barns tidiga läs- och skrivutveckling är ett forskningsfält som är aktuellt idag. Carina Fast (2007) Fil.dr. vid Uppsala Universitet tar i likhet med Roger Säljö (2013) som är professorer i pedagogik och pedagogisk psykologi vid Göteborgs universitet upp begreppet literacy när det talas om barns tidiga läs- och skrivutveckling. De menar att barns skriftspråksutveckling inte handlar om den tekniska färdigheten, utan det som styr barnens inläring är vad de finner intressant och blir nyfikna på att undersöka på egen hand eller tillsammans med andra. Barns literacy ser olika ut beroende på olika kulturella och sociala sammanhang. Deras literacy kan utvecklas i språkmiljöer såsom i hemmet, förskolan eller i affären, genom tv, serier, böcker, skyltar och populärkultur som till exempel Pokémon. Utifrån Fast (2007) och Säljös (2013) tankar om barns literacy anser vi att förskollärarens roll är viktig redan i förskolan. Förskollärarens engagemang och förmåga att interagera med barnen tänker vi därför är betydelsefull, att i olika situationer ta tillvara på barnens intressen och erfarenheter i skriftspråkandet. Genom att göra lärande lustfyllt och meningsfullt kan vi lägga en grund för att barnen ska utveckla en god språklig medvetenhet och ett skriftspråkligt intresse innan skolan börjar.

Hur det pedagogiska arbetet bedrivs för att främja barns skriftspråk har vi sett kan variera på olika förskolor. Under vår VFU (verksamhetsförlagda utbildning) i förskolan har vi tagit del av olika språkfrämjande arbetssätt såsom TAKK, rim och ramsor, sång, sagoläsning och ASL (att skriva sig till läsning). Ett material som vi hörde användas ute

i förskolorna och som väckte vår nyfikenhet är *Före Bornholmsmodellen-språklekar i förskolan*, som Görel Sterner och Ingvar Lundberg (2010) tagit fram. De lyfter att *Före Bornholmsmodellen* är ett färdigt material som förskollärare ska använda tillsammans med barnen i avseendet att utveckla skriftspråket hos barn. Materialet har ett tydligt upplägg med språksamlingar som förskollärare rekommenderas att följa under en viss tid. Sterner och Lundberg (2010) tar upp att materialet bör användas i förskolan, från 2.5–6 år, för att så tidigt som möjligt främja barns språkliga medvetenhet och på så sätt utveckla skriftspråket hos barn. Sterner och Lundbergs (2010) syn på barns skriftspråksutveckling står i stor del i kontrast till aktuellt forskningsfält gällande literacy. Det kan sägas då *Före Bornholmsmodellen* är ett material med strukturerat upplägg, som inte grundar sig i barnens intresse. Till skillnad från literacy som grundar sig i att barn utvecklar sin skriftspråkliga förmåga från eget intresse och utifrån vad som är meningsfullt för varje barn.

Utifrån aktuellt forskningsfält och då vi inte har någon egen erfarenhet av materialet *Före Bornholmsmodellen*, vill vi i vår studie föra en diskussion om förskollärares motiveringar till varför och hur de väljer att arbeta med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Vår studie riktar sig till förskollärare eller blivande förskollärare, samt andra som är intresserade av barns tidiga läs- och skrivutveckling. I denna studie nämns barns tidiga läs- och skrivutveckling samt barns skriftspråksutveckling. Detta är två begrepp som i detta arbete har samma innebörd och syftar till hur och när barn utvecklar sin läs- och skrivförmåga.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling.

1.2 Forskningsfrågor

Utifrån detta syfte ställs därför följande forskningsfrågor;

Varför arbetar förskollärare med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan?

Hur beskriver förskollärarna sin användning av detta arbetssätt tillsammans med barnen?

Vilka för- och nackdelar anser förskollärarna att det finns med *Före Bornholmsmodellen*?

2. Litteraturgenomgång

Syftet med studien är att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. Under denna rubrik belyses tidigare forskning samt relevant litteratur som anses betydelsefull för studien. Litteratursökning via databaserna Summon och ERIC har gjorts för att finna vetenskapliga artiklar, avhandlingar samt passande litteratur. Vi har använt sökord som bland annat förskola, förskollärare, skriftspråksutveckling, språkutveckling, literacy och *Före Bornholmsmodellen*. Examensarbeten gällande barns tidiga läs- och skrivutveckling har också använts för att genom dem finna litteratur som kan vara användbar. Litteraturen presenteras under följande underrubriker: *Literacy*, *Förskolans roll i barns tidiga läs- och skrivutveckling* och *Före Bornholmsmodellen*.

2.1 Literacy

Literacy är barns tidiga läs- och skrivutveckling. Säljö (2013) menar att literacy ofta översätts till skriftspråkliga aktiviteter eller läs- och skrivfärdigheter. Han lyfter att literacy ”måste förstås som en social och kommunikativ handling som människor engagerar sig i, och inte i första hand som en teknisk färdighet” (Säljö 2013:208). Utifrån Säljö (2013) tankar om begreppet literacy så utvecklar barn sina läs- och skrivfärdigheter i samspel med andra, utifrån egna förutsättningar och när de tycker lärandet är meningsfullt och lustfyllt. Fast (2007) och Säljö (2013) tar i likhet med varandra upp allt som barn möter i deras livsvärld har betydelse för deras literacy. Eftersom att barn har olika erfarenheter och bakgrund ser därför deras literacys olika ut.

Vivian Vasquez (2003) som är professor i pedagogik har gjort en studie som synliggör hur barn utvecklar sin literacy genom intresset för populärkultur. Författaren har följt sitt syskonbarn Curtis under fem år (1996–2001). Studien handlar om hans intresse för Pokémonkort. Han utvecklade sitt skriftspråk genom att tolka färger och koder, jämförde goda och onda Pokémonfigurer samt genom att analysera korten. Han sökte på datorn för att hitta fakta om Pokémon och ritade nya kort tillsammans med sina vänner, eller designade om de gamla korten. På Pokémonkorten finns det olika symboler som han lärde sig efterhand vad de betydde. Detta är ett sätt att se på barns literacy. Curtis utvecklade sina läs- och skrivfärdigheter utifrån eget intresse och de förutsättningar och erfarenheter

han har i livet. Pokémonkorten gjorde hans lärande lustfyllt då han tyckte det var roligt och det var något han blev engagerad i.

Fasts (2007) *Sju barn lär sig läsa och skriva - Familjeliv och populärkultur möte med förskola och skola* handlar om att förstå barns olika literacy beroende på barnens sociala och kulturella uppväxtmiljöer. Barnen följdes under tre års tid, Fast (2007) ville ta reda på i vilka sammanhang och situationer där barnen utförde skrivande och läsande, om det var på egen hand eller tillsammans med andra. För att ta reda på detta använde författaren en etnografisk metod, det vill säga genom observationer, intervjuer, ljudupptagning och insamlat material (teckningar, foton, hembesök, förskolebesök med mera). Vår studie är också lik den studie som Fast (2007) gör i sin avhandling. Studien är dock i mindre skala och består endast av intervjuer.

En teori som Fast (2007) tar upp i sin avhandling är emergent literacy, som kan vara att barnen lär sig skriftspråket i sin hemmiljö tillsammans med sina föräldrar, nära och kära eller sina syskon. Fast (2007) lyfter i likhet med vad Vasquez (2003) studie visar, att symboler, musik och teveprogram påverkar barnens utveckling i skrift och språk. Det går inte att peka ut när vi lär oss utan det kommer av sig själv. Beroende på vilka uppväxtvillkor barnen har kan de möta texter på olika sätt. Det som dock har visat sig vara gemensamt för dessa sju barnen samt Curtis har varit deras intresse för populärkulturen. Oavsett bakgrund så har alla intresserat sig för till exempel Barbies, Bionicles, Pokémonkort, Bratzdockor med mera. Vad Fast (2007) bland annat kom fram till i sin studie var att pedagogerna och lärarna inte tog tillvara på barnens erfarenheter och kunskaper. Utifrån Fast (2007) avhandling kan det tolkas att förskollärarna kan missa många tillfällen att engagera barn i läs- och skrivaktiviteter när inte barnens intresse tas till vara på och det sker i meningsfulla sammanhang.

Denna studiens aktuella forskningsfält är literacy som beskrivs här ovan. Det som anses intressant är att alla sju barnen i Fasts (2007) avhandling samt Curtis i Vasquez (2003) studie visar att barnen utvecklade sitt skriftspråk utifrån egna intressen och i för dem meningsfulla sammanhang. Genom att förskolläraren ser barnen för vem de är här och nu, och utgår ifrån barnens egna erfarenheter och intressen kan deras tidiga läs- och skrivutveckling komma långt. Förskolan har en uppgift att möta varje barns literacy och bygga vidare på den.

2.2 Förskolans roll i barns tidiga läs- och skrivutveckling

Det finns många diskussioner idag om hur det pedagogiska arbetet gällande barns tidiga läs- och skrivinlärning ska bedrivas i förskolan. Som det nämnts tidigare i inledningen har forskare olika syn på hur det språkliga arbetet ska bedrivas för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. Eriksen Hagtvvet (2004) menar att det är viktigt att förskolan lägger stor vikt vid att stimulera barns språk samt väcka intresset för skriftspråket i tidig ålder. Det talade språket och det skrivna språket går hand i hand och förskolläraren har därför en viktig roll i barns tidiga läs- och skrivutveckling. Fast (2011) tar upp att det har diskuterats om att starta läs- och skrivundervisning redan i förskolan. Detta för att barn i Sverige visat sig vara sämre på att skriva och läsa än barn i andra länder. Utifrån tankarna om att starta läs- och skrivundervisning kan det funderas över förskolans roll i denna undervisning. Som det nämns i inledningen så har förskolan redan ett uppdrag gällande barns tidiga läs- och skrivundervisning då läroplanen för förskolan (98/16) bland annat tar upp att förskolan ska sträva efter att utveckla och väcka intresset för barns skriftspråk (Skolverket 2016). Samtidigt lyfter Fast (2011) att dessa diskussioner faktiskt har gjort att många förskollärare känner en osäkerhet inför förskolans uppdrag gällande barns tidiga läs- och skrivinlärning. Förskollärarna är rädda för att denna typ av undervisning leder till att förskolan istället blir mer lik skolan. Dessa tankar är något som är viktigt att reflektera över, för precis som Fast (2011) menar så lär sig inte barnet att läsa och skriva i en speciell ålder. Det är något som sker i olika situationer tillsammans med andra. Med detta vetande har förskolan en viktig roll när det gäller barns literacy. Hur det pedagogiska arbetet bedrivs har betydelse för barns tidiga läs- och skrivutveckling.

Även Eriksen Hagtvvet (2004) lyfter förskolans roll i barns tidiga läs- och skrivinlärning och menar att det inte är frågan om det ska finnas, utan istället hur det ska göras. Författaren lägger stor vikt vid att poängtera betydelsen över hur denna undervisning görs med barnen. Den syn förskolläraren har på barnet påverkar hur de får lov att utvecklas och lära, den påverkar den undervisning som skapas på förskolan. Halldén (2007) lyfter två synsätt som påverkar de förutsättningar som barnet får i förskolan. Dessa synsätt är being och becoming. Om barnet ses som being betraktas barnet som social, kompetent och någon som kan bidra med något, här och nu. I synsättet being är varandet viktigt, att förskolläraren ska se barnet för vem de är just nu. Ses barnet som becoming, betraktas de som ett projekt, varandet är inte viktigt vid detta synsätt utan barnet ses som någon som är på väg att bli något. Om barnet ses som becoming i förskolan och förskolläraren har

inställningen att barnen ska lära sig skriva och läsa, kan kraven på barnen bli för höga. Detta skulle kunna leda till att barnen tappar intresset och förlorar tron på sig själv. Eriksen Hagtvet (2004) menar att de tidiga läs- och skrivaktiviteterna ska skapas utifrån vad barnen intresserar sig för, och tycker är roligt, då blir det inte några krav på att lära sig utan lärandet kan bli lustfullt och lärorikt. Alla barn är på olika nivåer i sin utveckling och har olika förutsättning i livet, förskolläraren måste ge barnen tid att upptäcka skriftspråket utifrån sina egna förutsättningar.

Fast (2011) har gjort en studie som beskrivs i *Att läsa och skriva i förskolan*. Studien är etnografisk och har utförts på en förskola som heter Plantan. En etnografisk studie grundar sig bland annat av intervjuer och observationer. Under två och ett halvt års tid har Fast (2011) besökt förskolan en gång i veckan, där hon observerat och intervjuat barn och pedagoger under denna tid. Författaren var inriktad på verksamheten i de stunder då barn både själv och i samspel med andra utfört läs- och skrivaktiviteter. Fast (2011) kom fram till att barnen utförde läs- och skrivaktiviteter tidigt i deras liv efter eget intresse, bland annat att de skrev när de lekte, skapade och använde digitala verktyg såsom datorn för att hitta på berättelser. Författaren tar upp att tiderna förändras och tankar som att barn inte ska utföra läs- och skrivaktiviteter redan i förskolan finns inte längre. Idag växer barnen upp i en annan värld, i multimodala textvärldar. Teve och film är en av dessa multimodala textvärldar som barn tidigt får ta del av. Fast (2011) såg i sin studie att vägen in i skriftspråket ser olika ut för alla barn. Pedagogerna måste kunna se varje barn och utmana dem, hjälpa dem att hitta nya ”vägar” in i skriftspråket. Fast (2011) poängterar att när barnet får experimentera och prova olika ord kan de utveckla skriftspråket. Om barnet får se hur bokstäver ser ut och låter så utvecklas den fonologiska medvetenheten. Pedagoger kan skapa aktiviteter med språket på ett lekfullt sätt så att barnet efterhand förstår språkets uppbyggnad och kan därefter sätta ihop egna ord. Fast (2011) menar dock att det är viktigt att dessa aktiviteter utgår från ett meningsfullt sammanhang för att det ska bli så begripligt som möjligt utifrån barnets erfarenhetsvärld.

Före Bornholmsmodellen är ett material som vissa förskolor väljer att arbeta med idag för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. Detta material beskriv mer ingående under nästa rubrik.

2.3 Före Bornholmsmodellen

Under denna rubrik lyfts Sterner och Lundbergs (2010) syn på barns tidiga läs- och skrivutveckling genom materialet *Före Bornholmsmodellen*. Författarna använder här ordet skriftspråksutveckling men som är av samma betydelse som barns tidiga läs- och skrivutveckling.

Före Bornholmsmodellen är ett material som innehåller språksamlingar som riktar sig till barnen i åldern 2,5–6 år. Sterner och Lundberg (2010) tar upp att förskolläraren ska skapa en miljö i förskolan som gynnar den skriftspråkliga utvecklingen. De betonar att förskolläraren ska göra aktiviteterna lustfyllda och lekfulla för att barnen ska tycka det är roligt att lära. De tar också upp att det är viktigt att pedagoger göra andra språkfrämjande aktiviteter som komplement till *Före Bornholmsmodellen*. Som det skrivs i inledningen kan *Före Bornholmsmodellen* ses som en kontrast till literacy då det är ett färdigt material som inte har utgångspunkten i barnens intresse utan är initierat av förskolläraren.

Materialet har en tydlig struktur och upplägg som förskollärarna bör följa då språksamlingarna blir svårare efterhand. Språksamlingarna innehåller bland annat högläsning, ramsor, språklekar och sånglekar (Sterner & Lundberg 2010). Språksamlingarna är uppdelade i två olika avdelningar, beroende på barnens ålder. Den ena består av tio språksamlingen och är för de yngre barnen, 2,5–4 år. Den andra består av 15 språksamlingar och är för de äldre barnen, 4-6år. Förskolläraren får genom studiehandledningen ta del av pedagogiska förslag och riktlinjer. CD-skiva med sånger, bilder och kopieringsmaterial finns att tillgå i häftet. Sterner och Lundberg (2010) Språksamlingarna är upplagda för att barnen ska ha en progression i sitt lärande och utveckla sin fonologiska medvetenhet på bästa sätt.

Sterner och Lundberg (2010) menar att om pedagoger använder detta material med barnen kan deras fonologiska medvetenhet utvecklas. Det vill säga att barnen ska upptäcka hur orden låter och inte bara dess betydelse. Materialet består av olika språksamlingar som varvas med rörelselekar, dans och sång men även med lekar som är mer stillasittande och kräver mer koncentration från barnens sida. Sterner och Lundberg (2010) poängterar att det upp till varje förskola att avgöra hur snabbt du som förskollärare ska gå framåt med språksamlingarna. De lyfter betydelsen av att förskolläraren måste ta hänsyn till varje barn samt barngrupp. De tar dock upp att de förskolor som testat *Före Bornholmsmodellen* har haft språksamlingarna en gång i veckan samt korta språklekar

resterande dagar. Samlingarna kan vara 25–40 minuter långa beroende på barngruppen och barnens ålder.

Eftersom att *Före Bornholmsmodellen* är en stor del i denna studie ansågs det vara betydelsefullt att belysa grundstudien och därmed uppkomsten av denna typ av arbetssätt. Ingvar Lundberg, Jørgen Frost och Ole-Peter Petersen (Lindö 2009) har gjort en studie, där de följt barns utveckling under 3–4 år. I denna studie ville de synliggöra hur ett förebyggande program kan stimulera barns läsinlärning. Studien visade att barn har större framgång i läsinlärningen om de får utveckla sin språkliga medvetenhet tidigt. Genom denna forskning uppkom materialet Bornholmsmodellen som riktar sig till barn i sexårsåldern. Bornholmsmodellen används främst i förskoleklass och är en fortsättning till *Före Bornholmsmodellen*.

En pågående forskning som kan kopplas ihop med det arbetssätt som materialet *Före Bornholmsmodellen* förespråkar, skriver Carl-Magnus Höglund (2012) om i lärarförbundets tidning *Förskolan*. Ulrika Wolff, docent vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Jan-Eric Gustafsson seniorprofessor inom pedagogik vid Göteborgs universitet har gjort en studie där Bornholmsmodellen har varit utgångspunkten. Språklekarna som utgör grunden för Bornholmsmodellen har i studien gjorts enklare för att passa barn i åldern fyra till sex år. Studien innefattade 370 barn från åtta kommuner. Resultatet visade en positiv inverkan på barns tidiga läs- och skrivutveckling för de barn som fått träning utifrån Bornholmsmodellen. Höglund (2012) skriver i artikeln att studien ännu inte är färdig. Han nämner att de kommer följa barnen för att se om den positiva effekten är kvar efter några år.

Lundberg, Frost och Petersens (Lindö 2009) samt Wolff och Gustafssons (Höglund 2012) studie synliggör att material liknande *Före Bornholmsmodellen* visar resultat på barns tidiga läs- och skrivutveckling.

3. Teoretisk utgångspunkt

Studiens syfte är att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. Eftersom vårt syfte är att ta reda på förskollärares motiveringar, analyseras svaren som förskollärarna ger oss. Analysen av intervjuerna utgår därför ifrån en fenomenografisk tolkningsram.

3.1 Fenomenografi

Fenomenografi är den tolkningsram som ligger till grund för vår analys av studien. En fenomenografisk ansats är användbar för vårt syfte då vi utifrån intervjuerna har tolkat förskollärarnas enskilda uppfattningar om varför och hur de använder sig av fenomenet *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Begrepp som vi använt till vår analys är variation, likheter och skillnader, detta är begrepp som kan kopplas direkt till fenomenografin. Fenomenografin ”är en metodansats som är väl lämpad för att beskriva och analysera människors tankar om olika fenomen i omvärlden” (Dahlgren och Johansson, 2009:122).

Marton och Booth (2000) tar upp att människor förstår och uppfattar världen på olika sätt, en av anledningarna till detta är för att vi har olika erfarenheter i livet. I studien har vi tillhandahållit fyra olika förskollärares motiveringar. Dessa motiveringar uttrycks på olika sätt, vilket gör att vi får många olika svar att analysera. I det transkriberade materialet letade vi efter svar ifrån respondenterna som kunde kopplas till vårt syfte och forskningsfrågor. Därefter analyserades materialet för att hitta mönster såsom skillnader eller likheter i deras motiveringar. Dessa jämförelser placerades sedan i olika kategorier där variationen av deras motiveringar synliggjordes. Dahlgren och Johansson (2009) belyser att i en fenomenografisk analys försöker forskaren se om det är möjligt att rangordna kategorierna som framkommer. Ibland men inte alltid kan kategorierna rangordnas utifrån hur avancerade och komplexa uppfattningarna är om fenomenet. I denna studie skulle det innebära att vi studerar samtliga förskollärares motiveringar och reflekterar över om någon motivering kan ge djupare och mer avancerad förståelse till varför och hur *Före Bornholmsmodellen* används i förskolan.

Analysen av intervjuerna utgår utifrån en fenomenografisk analysmodell. Dahlgren och Johansson (2009) tar upp att i analysmodellen finns det sju olika steg. Det första steget är bekanta sig med materialet, detta innebär att forskaren läser igenom det transkriberade

materialet flera gånger för att få en helhet. Sedan kommer, kondensation, här försöker forskaren få syn på det som ”sticker” ut i motiveringarna, för att få syn på detta kan intervjuerna skrivas ut på papper, och därefter klippa ut det som visar sig intressant. Det tredje steget är, jämförelse, här jämför forskaren respondenternas olika svar och försöker hitta likheter och skillnader.

Efter jämförelse kommer, gruppering, utifrån de likheter och skillnader forskaren fann, grupperas dessa i olika högar där dessa sedan kan ingå i ett sammanhang utifrån studiens syfte och forskningsfrågor. Artikulera kategorierna är det femte steget. Under detta steg är likheterna det viktiga, det vill säga att forskaren försöker hitta likheter i de olika högarna för att sedan kunna placera dem i kategorier. Sedan kommer, namnge kategorierna, här namnges de olika kategorierna som forskaren funnit intressanta utifrån respondenternas svar. Konstruktiv fas är det sista steget och då är det meningen att forskaren ska se om det analyserade materialet kan få plats under fler än en kategori.

4. Metod

Syftet med studien är att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. I detta metodavsnitt lyfter vi vilken metod vi valt, urval, genomförande, bearbetning av material och etiska ställningstagande. Detta följs sedan av en metoddiskussion där det utifrån egna erfarenheter och åsikter reflekteras över studiens olika delar.

4.1 Val av metod

För att få reda på förskollärares motiveringar till varför och hur de arbetar med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan har vi valt att använda en kvalitativ forskningsmetod. Denscombe (2009) tar upp att olika metoder i en kvalitativ forskning bland annat kan vara observationer och intervjuer. Den metod som valts till denna studie är intervjuer, detta på grund av att det ansågs lämpligt utifrån studiens syfte och forskningsfrågor. Förskollärarna har intervjuats en och en för att få en större helhet i deras enskilda svar. Holme och Solvang (1997) menar att styrkan i kvalitativa data är att den kan öka förståelsen av ett fenomen och forskaren kan få en helhetsbild av det som de vill ta reda på.

4.1.1 Semistrukturerade intervjuer

Utifrån den kvalitativa forskningsmetoden har en intervjustudie gjorts för att kunna få svar på det vi vill undersöka. Denscombe (2009) tar upp att intervjuer är bra att använda i forskningssammanhang när forskaren vill få kunskap om respondenternas uppfattningar, känslor och åsikter kring ett fenomen. Han skriver att när intervjuer utförs ansikte mot ansikte så får forskarna alltid ett svar, till skillnad vid en enkätstudie då bortfallet kan bli högt. Under våra intervjuer har vi fått reda på enskilda förskollärares motiveringar om varför och hur de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan.

Intervjufrågorna var semistrukturerade, då de flesta frågor var utformade så att respondenterna fick möjlighet att utveckla sina svar. Under intervjun användes följdfrågor för att vi skulle kunna få ett djup i det vi ville få reda på. Stukát (2005) menar att det är i de semistrukturerade eller de halvstrukturerade intervjuerna som vi kan nå långt. Det är dock viktigt hur våra förmågor som intervjuare är, det krävs goda förkunskaper om det vi vill undersöka och det är viktigt att vi inte delar med oss av våra

egna uppfattningar till respondenterna. Stukát (2005) tar också upp att metoden är tidskrävande, eftersom respondenterna får lova att utveckla sina svar utifrån våra frågor och följdfrågor så kan det insamlade materialet bli stort. Dock kändes vårt val av metod rätt då vi ville kunna sitta ansikte mot ansikte med våra respondenter och kunna föra en öppen dialog utifrån de semistrukturerade frågorna. Våra frågor har vi utformat utifrån vårt syfte och forskningsfrågor.

4.2 Urval

Den urvalsgrupp som är intressant för studiens syfte och forskningsfrågor är förskollärare som arbetar med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Holme och Solvang (1997) hävdar att urvalsgruppen är en viktig del i en studie. Om fel personer väljs ut till studien blir resultatet värdelöst, då dessa personer inte anses ge betydelsefulla svar i förhållande till studiens syfte och forskningsfråga. Ett subjektivt urval har gjorts, där vi medvetet och noggrant valt ut de personerna som ansågs ge mest värdefulla svar i vår intervjustudie. I denna studie var vi intresserade av förskollärare som har det pedagogiska ansvaret på en avdelning och som just nu arbetar med materialet *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Denscombe (2009) skriver om det subjektiva urvalet, han tar upp att en fördel med det subjektiva urvalet är att det ger forskaren en chans att ta del av information som kan anses vara värdefull och avgörande för studien. Fyra förskollärare från samma kommun i södra Sverige har intervjuats.

4.3 Genomförande

För att få kontakt med förskollärare som arbetar med *Före Bornholmsmodellen* skickades ett mejl ut till förskolechefer i sex kommuner i södra Sverige. I detta mejl skrev vi en förfrågan om förskolor i deras område arbetar med *Före Bornholmsmodellen*. Utifrån de förskolechefer som skrev att förskolorna arbetade med detta material förmedlades kontakt med fyra olika förskollärare. Efter att förskollärarna gett sitt medgivande till studien, skickades ett missivbrev ut med mer utförlig information. Datum och tid för intervjun bestämdes via telefonkontakt/mejl tillsammans med respondenterna. Vi upplevde att förskollärarna var positiva och tillmötesgående i våra konversationer via mejl eller telefon. Några av respondenterna önskade att få intervjufrågorna i förväg, detta för att de ville kunna ge bättre och djupare svar. Efter kontakten med förskollärarna skapades intervjufrågorna som var passande till vår studie. Intervjufrågorna skickades först till en

vän som vi känner, för att granska hur frågorna är ställda. Då vi inte känner någon som arbetar med *Före Bornholmsmodellen*, var det svårt att göra en pilotstudie. Detta på grund av att det är svårt att besvara frågor om du inte har någon erfarenhet av detta arbetssätt. Intervjufrågorna skickades ut till samtliga respondenter minst tre dagar innan, de blev informerade om att eventuella följdfrågor inte fanns med i dokumentet. Intervjuerna tog plats i en miljö som respondenterna själv valde. Detta för att de skulle känna sig trygga och bekväma med situationen. Stukát (2005) poängterar att det är viktigt att miljön upplevs som trygg och ostörd för respondenterna. Han menar att det är vanligt att intervjuerna tar plats på hemmaplan. Alla förskollärare blev innan intervjun tilldelade ett utskrivet missivbrev som de fick skriva under och därmed ge sitt samtycke om att delta i studien. En förskollärare intervjuades åt gången och vi båda var med under intervjun. En höll i intervjun och en antecknade eventuella stödord som ansågs betydelsefulla samt hanterade diktafonen. Vi valde att spela in intervjun med hjälp utav en diktafon som stöd för minnet. Samtliga intervjuer hölls samma vecka under tre olika dagar. Varje intervju var cirka 20–30 minuter lång.

4.4 Bearbetning av materialet

Analysen utgår ifrån en fenomenografisk tolkningsram, tolkningsprocessen började redan under intervjuerna då vi uppfattade likheter och skillnader i respondenternas svar. Det som synliggjordes under intervjuerna var liknande svar som att *Före Bornholmsmodellen* var ett kommunbeslut, samt deras olika sätt att arbeta med materialet.

Efter intervjuerna var färdiga transkriberade vi materialet. Då vi inte ville missa något viktigt som respondenterna sa valde vi att transkribera de semistrukturerade intervjuerna ordagrant. Stukát (2005) skriver att det är viktigt att läsa igenom materialet flera gånger efter transkriberingen, för att till slut kunna sortera och kategorisera. Han tar också upp att transkribering av intervjuer är tidskrävande, därav vårt val av färre antal respondenter. Vi valde att transkribera så snabbt som möjligt efter intervjuerna ägt rum. Varje intervju tog cirka 2–3 timmar att transkribera.

När vi hade transkriberat alla intervjuer skrev vi ut materialet i pappersform. Alla intervjuer tilldelades en färg för att vi lätt skulle kunna hålla koll på vem som sa vad. Vi lyssnade sedan tillsammans igenom ljudinspelningarna parallellt med att markera med siffror till det vi fann intressant kopplat till studiens syfte och frågeställningar. Efter att

ha lyssnat på intervjuerna flera gånger upptäcktes fler intressanta motiveringar om varför och hur förskollärarna använder *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Deras svar kategoriserades sedan efter de likheter och skillnader vi fann. Utifrån detta skapades olika kategorier såsom *Förskollärarna vill erbjuda barn olika "vägar" in i skriftspråket, Material som underlättar i verksamheten, Före Bornholmsmodellen används i hela kommunen* och *Hur förskollärare använder Före Bornholmsmodellen*. Under analysprocessen letades det efter möjligheter till att rangordna motiveringar som kunde ge oss en djupare och mer avancerad förståelse till varför och hur *Före Bornholmsmodellen* används i förskolan. Under denna process ansåg vi att det fanns en motivering som gav oss ett annat djup och ökad förståelse till hur *Före Bornholmsmodellen* används och varför materialet används så. Det var motiveringen om att följa handledningen till språksamlingarna mindre styrt för att anpassa efter barngruppen som gav oss en större förståelse, då detta val även skulle kunna härledas till nyare forskning gällande barns tidiga läs- och skrivutveckling. Förskolläraren som säger detta visar en trygghet i sin yrkesroll, då hen vågar anpassa materialet efter barngruppen. Denna motivering får oss att reflektera över om *Före Bornholmsmodellen* har för styrt upplägg för att samtliga barn ska tycka språksamlingarna är roliga.

4.5 Etiska ställningstagande

Det är viktigt att det reflekteras över olika etiska ställningstagande under hela forskningsprocessen för att skydda de personer som ingår i intervjustudien.

Vetenskapsrådet (2002) lyfter att en forskare bör förhålla sig till olika forskningsetiska principer i en studie inom utbildningsvetenskapen. Det finns fyra huvudkrav för att skydda individen. Dessa är samtyckes-, nyttjande-, informations- och konfidentialitetskravet. Informationskravet innebär att respondenterna ska informeras om vad som gäller för studien, detta ska ske via ett missivbrev. I detta brev ska nyttjandekravet lyftas, att resultaten från respondenterna bara ska användas i forskningsändamål, inte säljas eller resultera i att människor utsätts för obehag. En viktig del i en studie är konfidentialitetskravet, som tar upp att deltagarna har rätt till vara anonyma, där personuppgifter ska vara dolda och förvaras tryggt. Deltagarna ska genom missivbrevet få reda på om studien är anonym eller inte. I samtyckeskravet har en deltagare rätt att bestämma själv över sin egen medverkan och kan avsluta när de själva vill. I en studie där deltagarna medverkar aktivt exempelvis där de blir observerade eller

intervjuade måste forskarna alltid lämna ut en samtyckesblankett som ska skrivas under. I en intervjustudie krävs samtycke på förhand skriver Vetenskapsrådet (2002). Eftersom en intervjustudie ska göras är det viktigt att ett missivbrev skickas ut och deltagarna får information om de fyra huvudkraven som nämns ovan. I vårt missivbrev synliggjordes syftet med studien samt hur studien skulle gå till. I missivbrevet poängterades att studien var frivillig och att respondenterna fick avbryta när de ville. Respondenterna fick ta del av våra kontaktuppgifter samt vår handledares. De fick även reda på att de är anonyma i studien och att all data behandlas konfidentiellt.

4.6 Metoddiskussion

En förfrågan skickades ut till olika rektorsområden i sex kommuner. Vi upplevde att intresset av vårt mejl var stort, då många besvarade mejlet. Dock upptäckte vi att det inte fanns så många förskolor i dessa kommuner som arbetade med *Före Bornholmsmodellen*. Detta gjorde att vi blev begränsade i vårt val av respondenter och fyra förskollärare från samma kommun blev förfrågade om att delta i vår studie.

Vårt val av kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer, har varit passande för vårt syfte och forskningsfrågor. Det blev då möjligt för oss att få en större förståelse för förskollärares olika motiveringar till varför och hur *Före Bornholmsmodellen* används. Eftersom att studien innefattar fyra respondenters svar, kan det därför inte sägas att det skulle bli samma resultat om samma studie gjorts någon annanstans. Resultatet i studien synliggör endast enskilda människors motiveringar om fenomenet därför kan vi inte säga att vi skulle få samma resultat om andra människor intervjuats. Resultatet i denna studie utgör bara en sida av fenomenet. Då forskningsprocessen redovisas i detalj och eftersom vi har varit två som forskat, kan detta anses höja studiens tillförlitlighet. Vi valde att intervjua två respondenter var. Denscombe (2009) lyfter intervjuareffekten och menar att studier som gjorts visar tydligt att respondenter ger olika svar beroende på hur de uppfattar intervjuaren som ställer frågorna. Utifrån intervjuareffekten skulle det kunna diskuteras om vilken påverkan det haft på svaren av att vi båda valde att intervjua två respondenter var. Det kan tänkas att det hade varit bra om samma person utfört samtliga intervjuer, för att ytterligare minska påverkan från intervjuaren. Detta val gjordes dock då ingen av oss hade någon större erfarenhet av att intervjua, vilket gjorde att vi ville dela det likvärdigt emellan oss.

Tre av respondenterna frågade om de kunde få intervjufrågorna utskickade innan intervjuerna, med anledningen att de ville kunna ge mer utförliga svar. Vid noga eftertanke tog vi beslutet att lämna ut intervjufrågorna i förväg till samtliga respondenter. De blev informerade om att en del följdfrågor inte stod med. Detta beslut kan ha påverkat vår studie både positivt och negativt. Positivt eftersom att respondenterna fick tid att tänka över frågorna och då få möjlighet att utveckla sina svar mer. Denscombe (2009) tar upp att en betydelsefull del i en intervju är att forskarna förbereder respondenterna väl, detta för att de ska få rätt villkor för att kunna ge svar på frågorna. Då respondenterna arbetade inom samma kommun skulle en nackdel kunna vara att respondenterna gav liknande svar. Vi anser att det var positivt för vår studie att lämna ut intervjufrågorna i förväg då vi upplevde att vi fick många utförliga svar.

Vid ett tillfälle blev en respondent sjuk samma dag som intervjun skulle ske. Det löste sig dock smidigt då respondenten hade samtalat med en kollega som var villig att delta i intervjun istället. Detta medförde att denna respondent inte fick samma villkor som de andra. Respondenten fick inte intervjufrågorna tre dagar i förväg, utan blev tilldelad frågor samt missivbrev cirka en halvtimme innan, och hade därför inte samma möjlighet att förbereda sig. Vi anser dock att det inte påverkade resultatet nämnbart då vi upplevde att vi fick de svar som behövdes.

Som nämnts under rubriken genomförande gjordes ingen pilotstudie innan intervjufrågorna skickades ut. Med facit i hand hade det varit bra om en pilotstudie gjorts med förskollärare som har erfarenhet av *Före Bornholmsmodellen*. Det upptäcktes under transkriberingens gång att det fanns en del frågor som inte ansågs användbara för att besvara studiens forskningsfrågor Stukát (2005) tar upp att det finns nackdelar med att använda intervju som metod då det ställs stora krav på frågornas utformning. Vi anser dock att detta inte påverkade studiens resultat, utan nackdelen var att vi fick mycket material att transkribera vilket tog lång tid.

5. Resultat med analys

Under denna rubrik presenteras vårt resultat samt analys av de insamlade intervju svaren. Resultat med analys är uppdelad i fyra kategorier för att göra det tydligt och besvara våra forskningsfrågor. Syftet med studien är ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. I denna studie är det olika förskollärares motiveringar som är relevanta och inte personerna i sig. Förskollärarna benämns därför inte vid namn.

5.1 Förskollärarna vill erbjuda barn olika ”vägar” in i skriftspråket

Alla förskollärare uttrycker betydelsen av att arbeta med barns skriftspråk på olika sätt i verksamheten. *Före Bornholmsmodellen* är en metod, men de lyfter också bland annat allt material ska finnas framme så att de ska få leka och skojskriva med bokstäver, arbeta med TAKK och ha skyltar uppsatta för att väcka barnens intresse.

Intervjuerna visar att förskollärarna är eniga om att *Före Bornholmsmodellen* är ett material som är bra för barnen, bland annat för att den ökar barns ordförråd och ordförståelse genom högläsning av böcker. En uttrycker det bland annat såhär;

-*Före Bornholmsmodellen* är oerhört viktig för ordförråd och ordförståelse, eftersom att man jobbar med sagor, att läsa och att ge barnen möjlighet att återberätta, att ställa frågor.

Alla förskollärare säger att *Före Bornholmsmodellen* följer läroplanen för förskolans strävansmål på olika sätt. En tar bland annat upp att barnen utvecklar skriftspråket genom språklek, rim och ramsor, vilket förskolläraren kopplar till *Före Bornholmsmodellen* och strävansmålen i förskolan. En annan förskollärare säger att *Före Bornholmsmodellen* kan kopplas till Läroplanen för förskolan strävansmål till viss del men att verksamheten behöver komplettera med andra språkfrämjande arbetssätt.

Utifrån resultatet av förskollärarnas svar framgår det att en motivering till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan är för att de anser att det är viktigt att erbjuda barn olika ”vägar” in i skriftspråket. Utifrån förskollärarnas svar tolkar vi att *Före Bornholmsmodellen* är en av dessa ”vägar” men att verksamheten också ska erbjuda

barn andra möjligheter för deras tidiga läs- och skrivutveckling. En annan anledning är att de uttrycker att *Före Bornholmsmodellen* är ett bra material för att utveckla skriftspråket hos barn, vilket bland annat sker via högläsning. Samtliga förskollärare säger att *Före Bornholmsmodellen* följer läroplanen för förskolan strävansmål. Då materialet består av rim och ramsor, sagor och språklekar uttrycker dem att det är ett material som är bra för barns skriftspråksutveckling. En förskollärare nämner att verksamheten även behöver komplettera med andra språkfrämjande arbetssätt för att närma sig strävansmålen i läroplanen.

5.2 Material som underlättar i verksamheten

Före Bornholmsmodellen är ett material som har ett tydligt upplägg och som är lätt att använda uppger samtliga förskollärare. De uttrycker att det är skönt att ha ett färdigt material, då de syftar på att de har möjlighet att lägga sin tid på andra saker i verksamheten. Två förskollärare lyfter att det blir högre kvalitet i verksamheten, när till exempel vikarier hoppar in och kan ta en språksamling för den dagen. De menar att kvalitén också blir högre för att förskolläraren alltid är förberedd inför och under varje språksamling. En annan förskollärare uppger också, genom att ha ett förberett material kan du koncentrera dig mer på barnen.

-Jag tycker den är en avlastning för en förskollärare.... *Före Bornholmsmodellen* en färdigplanerad lektion, och som förskollärare är det ju något som underlättar.

Alla förskollärarna uttrycker i likhet med varandra att handledningen till språksamlingarna är lätt att följa och materialet kan med fördel förberedas innan. Nedan presenterats citat ifrån en förskollärare.

-Det finns påsar med varje samling. Allt material till samlingen finns i påsen, boken ligger i och materialet som man nu behöver. Allt är förberett så man inte behöver springa och leta.

En slutsats som vi drar utifrån detta resultat är att en av anledningarna till varför de väljer att använda *Före Bornholmsmodellen* i förskolan, är för att det är ett material som underlättar för förskolläraren. De uttrycker att det underlättar då materialet är enkelt att

använda och då det redan är färdigplanerat. På grund av detta ses materialet som en avlastning, då de kan lägga tiden på andra saker, detta ses som en fördel. En annan fördel som synliggörs i resultatet är att förskolans kvalitet höjs med hjälp av *Före Bornholmsmodellen*, då alla på förskolan kan hålla en språksamling och vet vad de ska göra i samlingen eftersom att det är ett färdigt material.

5.3 Före Bornholmsmodellen används i hela kommunen

Samtliga förskollärare i studien uttrycker att deras kommun tagit ett beslut att *Före Bornholmsmodellen* är ett material som alla förskolor ska arbeta utifrån.

-När jag började här så var *Före Bornholmsmodellen* någonting som man arbetade efter i hela kommunen.

Tre förskollärare menar att skolor i deras område har testat barnen i deras språkutveckling när de började i förskoleklassen. En uttrycker att de barnen som hade fått bäst resultat i detta test var de barn som fått möjlighet att arbeta med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. En annan förskollärare tar upp att förskoleklassens lärare brukar säga att *Före Bornholmsmodellen* har haft betydelse för barnens resultat.

Den tredje förskolläraren säger att på grund av resultatet av detta test togs ett beslut att prova *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Efter att ha provat materialet togs ett beslut från kommunen att alla förskolor ska arbeta utifrån denna metod.

-Vi har tidigare haft screeningresultat på barnen som har gjorts när de gått till förskoleklass och där såg vi att de blev en väldig dipp i princip i hela kommunen...dom som hade lyckats få liksom maxade poäng, det ända de hade gjort skillnad var att de hade jobbat med *Före Bornholmsmodellen*...då plockade vi in de på prov och sen togs det ett beslut i kommunen att alla förskolor skulle jobba med det.

Det kan tolkas utifrån detta resultat att en motivering till varför förskollärarna arbetar med *Före Bornholmsmodellen* är på grund av att kommunen beslutat att alla förskolor ska

arbeta utifrån detta material. Vi uppfattar även utifrån resultatet att en annan anledning till varför några av förskollärarna använder *Före Bornholmsmodellen*, är för att de vill hjälpa barnen att få ett bättre resultat i förskoleklassens test. Eftersom att arbetet med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan uppges resultera i ett bättre resultat, kan detta tolkas som en fördel med att använda materialet tillsammans med barnen.

5.4 Hur förskollärarna använder Före Bornholmsmodellen

Under intervjuerna uttrycker förskollärarna att de arbetar just nu på olika sätt med *Före Bornholmsmodellen*. I en av intervjuerna berättar en förskollärare att handledningen till *Före Bornholmsmodellen* följs till viss del. Förskolläraren använder materialet tillsammans med barnen en gång i veckan, ibland två. Språksamlingarna är ungefär 15 minuter långa, då förskolläraren uttrycker att samlingarna måste anpassas efter barngruppen och att handledningen inte ska skyndas igenom.

-Man ska anpassa efter just den gruppen och just den dagen, så det är mer en grund. För annars mister man ju hela meningen med det om man ska göra något bara för att man ska göra det. Då blir inte nåt roligt, då har man inte gett barnen nånting, då blir det mer tvång.

Tre av fyra använder *Före Bornholmsmodellen* just nu på ett annat sätt än föregående ovannämnd förskollärare. De tre förskollärarna poängterar dock att de inte alltid arbetat utifrån materialet på detta sätt, utan det är något de testat för tillfället. Nu arbetar de utifrån materialet fem dagar i veckan och där språksamlingarna varar i 30 minuter. Sådär berättar en förskollärare;

-Nu kör vi stenhårt, slaviskt hur det är tänkt. Nu kör vi i tre månaders sjok, intensivt varje dag, 30 minuter, inte mer inte mindre, och så följer vi samlingarna precis som de är.

-Det blir en tydlig struktur för barnen. Det blir ju den här träningen som ändå kommer sen inför skolan med det här att sitta ner och att man gör från början till slut.

De tre förskollärarna lyfter också betydelsen av att *Före Bornholmsmodellen* är en metod som forskare tagit fram och som är beprövad. Följande förskollärare nämner;

-Vi arbetar ju med *Före Bornholmsmodellen* för vi vet att det är en beprövad modell, det är ju ingenting som vi hittar på att det är bra. Det är också viktigt att det vi gör i förskolan, att vi inte gör det, för att vi tror att det ska vara så eller att vi ska göra det utan vi vet att det faktiskt är något som leder till någonting.

Vid frågan om de lyckas fånga alla barnen under språksamlingarna svarar alla förskollärare att de oftast lyckas göra det men inte alltid. De tar upp att barnen verkar tycka att samlingarna är roliga och spännande. Samtliga lyfter i samma fråga förskollärarens roll under språksamlingarna. En lyfter betydelsen av att göra språksamlingarna lustfyllda och roliga.

Tre av fyra förskollärare tycker inte att det finns någon nackdel med materialet *Före Bornholmsmodellen*. Den fjärde förskolläraren uttrycker dock att vissa böcker i språksamlingarna inte fångar barnen under språksamlingarna. Detta utvecklar förskolläraren mer noggrant under detta citat;

-Vissa böcker är svåra för barnen att greppa, där är ju många av dom som man kanske själv tycker är lite förlegade och jättemånga ord som man inte använder i det svenska språket speciellt mycket nu.

Vid frågan om de har sett någon skillnad på barns skriftspråsutveckling efter arbetet med *Före Bornholmsmodellen* säger samtliga förskollärare att de har sett ett ökat intresse hos barnen, bland annat att barnen ljudat och lekskriver. De är dock osäkra på om det enbart beror på att *Före Bornholmsmodellen* använts. En förskollärare säger såhär;

-Jag kan inte säga att de har lärt sig eller att jag har lärt dem. Det kanske är mamma, pappa, mormor och morfar, det kanske är tanten på Ica eller något. Det kan man ju aldrig riktigt säga.

Utifrån resultatet synliggörs det hur förskollärarna arbetar med *Före Bornholmsmodellen*. De arbetar med materialet på två skilda sätt. Det ena arbetssättet utgår från *Före Bornholmsmodellens* idé, men anpassas efter barngruppen. Det kan tolkas att anledningen till varför det arbetas såhär är för det viktiga är att samlingarna är roliga och att det inte ska blir något tvång. Det andra sättet är strikt upplagt med språksamlingar varje dag i 30 minuter. Motiveringar till varför de väljer att arbeta strikt med språksamlingarna är för att det uttrycks att *Före Bornholmsmodellen* är en metod som är beprövad. Utifrån en förskollärares svar kan det tolkas att det blir en tydlighet för barnen med detta upplägg av språksamlingar, då de får träna sig på hur det kan bli sen i skolan.

En motivering till varför de väljer att arbeta med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan kan tolkas vara att barnen verkar tycka materialet är intressant, då det uttrycks att barnen tycker språksamlingarna är roliga. En förskollärare nämner en nackdel med *Före Bornholmsmodellen* och hur denna nackdel påverkar barnens intresse i språksamlingarna. Förskolläraren tar upp olikt de andra förskollärarna, att böckerna till materialet har ett äldre språk, vilket gör att barnen får svårt att förstå. Utifrån resultatet kan det ses att förskollärarna är medvetna om att barn lär sig i många olika sammanhang. De tror dock att *Före Bornholmsmodellen* haft betydelse för barns ökande intresse i skriftspråkandet. Detta ökande intresse av barns skriftspråkande uttrycks som en fördel av förskollärarna, och kan ses som en motivering till varför de väljer att använda *Före Bornholmsmodellen* tillsammans med barnen.

5.5 Sammanfattande analys

Under denna rubrik presenteras den sammanfattande analysen. Analysen utgår ifrån en fenomenografisk tolkningsram, där begrepp som variation, likheter och skillnader används för att tolka resultatet. I förskollärarnas enskilda motiveringar i intervjuerna har vi funnit en variation av likheter och skillnader. Dessa likheter och skillnader har sedan tolkats för att besvara vårt syfte och forskningsfrågor.

Utifrån resultatet finns det många motiveringar som är relativt lika varandra om varför förskollärarna väljer att använda *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Samtliga nämner att kommunen är en anledning, då ett beslut tagits att alla förskolor i deras kommun ska arbeta utifrån materialet. Utifrån resultatet kan det ses en koppling mellan kommunens beslut och att barnen med hjälp av *Före Bornholmsmodellen* möjligtvis kan få ett bättre

resultat i förskoleklassens test. Detta kan tolkas som att kommunen ser barnen som ett projekt, det vill säga, någon som är på väg att bli något.

En annan motivering till varför de väljer att arbeta med materialet är för att de vill erbjuda barnen olika ”vägar” in i skriftspråket, *Före Bornholmsmodellen* är en av dessa. Samtliga förskollärare säger att *Före Bornholmsmodellen* följer läroplanen för förskolan strävansmål, dock lyfter en förskollärare att verksamheten behöver komplettera med andra språkfrämjande arbetssätt för att närma sig alla strävansmålen. Andra motiveringar som synliggörs av samtliga förskollärare är att *Före Bornholmsmodellen* underlättar i vardagen på förskolan, på grund av att materialet redan är färdigplanerat och enkelt att använda. Det uttrycks av samtliga förskollärare att barnen verkar tycka språksamlingarna är roliga och spännande. Detta ses som en motivering till varför de väljer att arbeta med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan.

I resultatet synliggörs två skilda arbetssätt när det beskrivs hur förskollärarna arbetar med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan. Det framkommer att förskollärarna följer handledningen till språksamlingarna olika, det vill säga att de väljer att arbeta med materialet mer eller mindre strikt. Anledningen till varför en förskollärare väljer att arbeta mindre strikt med materialet är för att samlingarna bör anpassas efter barngruppen. Det betonas att det viktigaste med språksamlingarna är att de ska vara roliga och inte ses som ett tvång. En motivering till att arbeta mer strikt med *Före Bornholmsmodellen* är för att metoden är beprövad och anses fungera för att utveckla barns skriftspråk. En annan motivering är att det blir en tydlighet för barnen med detta upplägg av språksamlingar, då de får träna sig på hur det kan bli sen i skolan. De tre förskollärarna som arbetar mer strikt utifrån handledningen uttrycker också att en motivering är att de vill hjälpa barnen att få ett bättre resultat i språktestet som görs när de börjar i förskoleklassen. I resultatet synliggörs ett citat som lyfter att de ska köra stenhårt och slaviskt efter handledningen vilket kan relateras till motiveringen ovan om att de vill se ett bättre resultat i språktestet samt att barnen ska träna på hur det kan bli sen i skolan. Detta kan kopplas till att förskollärarna ser barnen som någon som är på väg att bli något och ser inte barnet här och nu.

Vid frågan om det finns några för- och nackdelar med *Före Bornholmsmodellen* uppger förskollärarna olika fördelar. De uttrycker fördelar som att förskolans kvalitét ökar då alla på förskolan kan hålla en språksamling och vet vad de ska göra i samlingen eftersom att

det är ett färdigt material. En annan fördel är att barn visat större intresse för skriftspråkandet efter arbetet med *Före Bornholmsmodellen*. En förskollärare skiljer sig från de andra förskollärarna genom att vara den enda som kan uppge en nackdel med materialet. Det uttrycks att en nackdel är att vissa böcker som tillhör handledningen har ett språk som ibland är för svårt för barnen, vilket leder till att förskolläraren ibland tappar barnens intresse under språksamlingarna. Det kan tolkas som att förskolläraren ser barnen här och nu, när hen reflekterar över nackdelar med materialet, och uppger att vissa sagor inte fångar barnen på grund av språket.

6. Diskussion

Studiens syfte är att ta reda på förskollärares motiveringar till varför de använder sig av *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de motiverar arbetet med materialet för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling. Under denna rubrik diskuteras de likheter och skillnader som framkom i studiens resultat och analys. Detta diskuteras mot litteratur, tidigare forskning samt egna reflektioner och synpunkter, för att svara på studiens forskningsfrågor. Forskningsfrågorna är: Varför arbetar förskollärare med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan? Hur beskriver förskollärarna sin användning av detta arbetssätt tillsammans med barnen? Vilka för- och nackdelar anser förskollärarna att det finns med *Före Bornholmsmodellen*? Sist avslutas detta avsnitt med förslag på vidare forskning.

6.1 Resultatdiskussion

Barns tidiga läs- och skrivutveckling det vill säga deras literacy börjar i tidig ålder och utvecklas olika beroende på varje barns erfarenheter, intresse och vad de anser meningsfullt, detta belyser både Säljö (2013) och Fast (2007). Då barn utvecklar sitt läsande och skrivande tidigt är förskolans roll viktig. Den verksamhet som bedrivs för att främja barns tidiga läs- och skrivutveckling är viktig att diskutera, för att alla barn ska ges de bästa förutsättningar för att lära och utvecklas. Förskolans roll är att se varje barns literacy och skapa en verksamhet därefter. De fyra förskollärarna som intervjuats i denna studie arbetar med *Före Bornholmsmodellen* med alla barn i avseendet att främja deras tidiga läs- och skrivutveckling. Säljö (2013) och Fast (2007) tar upp att barn utvecklar sin läs- och skrivförmåga på olika sätt, beroende på bland annat deras kulturella och sociala uppväxtmiljöer. Eftersom *Före Bornholmsmodellen* är ett färdigt material blir det tydligt att materialet inte utgår från barnens erfarenheter och intressen. Utifrån Säljö (2013) och Fasts (2007) tankar angående barns literacy, kan det därför problematiseras om ett och samma material, som *Före Bornholmsmodellen* är, passar varje barns literacyutveckling. Vi anser därför att det är viktigt i denna studie att diskutera förskollärarnas motiveringar till varför de väljer att använda *Före Bornholmsmodellen* i förskolan och hur de arbetar med materialet.

Studiens resultat visar många olika motiveringar till varför *Före Bornholmsmodellen* används. Samtliga förskollärare tar upp att deras kommun beslutat att *Före*

Bornholmsmodellen ska användas i alla förskolor. Utifrån resultatet kan det tolkas som att kommunen blivit medvetna om att *Före Bornholmsmodellen* ger resultat på barns tidiga läs- och skrivutveckling, vilket kan vara motiveringen till att de väljer att införa materialet i samtliga förskolor. Då de som arbetar i kommunen troligtvis inte känner barnen, får det oss att reflektera över om det är rätt att kommunen har makten över det pedagogiska arbetet i förskolan. Det kan tänkas att kommunen ser barnen som becoming, det vill säga projekt som är på väg att bli något (Halldén 2007). Med hjälp av *Före Bornholmsmodellen* kan kanske kommunen visa upp ett bättre resultat i språktestet hos barnen och därav visa att deras förskolor håller god kvalitet. Även om det är tydligt att materialet i grunden inte är initierat av förskolläraren utan av kommunen, framkommer det utifrån förskollärarnas motiveringar att *Före Bornholmsmodellen* anses vara ett material som är positivt att använda till barns tidiga läs- och skrivutveckling.

Det framgår i resultatet att samtliga förskollärare vill erbjuda barnen olika ”vägar” in i skriftspråket, *Före Bornholmsmodellen* är en av dessa. Fast (2011) tar upp att förskolan bör erbjuda barnen olika ”vägar” för att barn ska få möjlighet att utveckla sitt skriftspråk på bästa sätt. Fast (2011) tankar skulle kunna härledas till förskollärarnas intentioner med användandet av *Före Bornholmsmodellen*. Genom materialet anser sig förskollärarna erbjuda barnen en språkrik miljö. Dessa tankar anser vi stärks när förskollärarna uppger att *Före Bornholmsmodellen* följer läroplanen strävansmål då materialet med språklek, rim och ramsor utvecklar barns skriftspråk (Sternér & Lundberg 2010). Vi tänker precis som Fast (2011) menar att det är viktigt att erbjuda barnen i förskolan en språkrik miljö. Förskollärarnas motiveringar att erbjuda barnen en medveten ”väg” in i skriftspråket genom *Före Bornholmsmodellen*, kan förstås, då detta material består av språklekar, sånger och sagor. Aktiviteterna som Sternér och Lundberg (2010) tar upp anses vara bra att göra med barnen då det utvecklar barns skriftspråk. Resultatet synliggör även att förskollärarna tror barns skriftspråkliga intresse har ökat genom att använda detta material med dem. Läroplanen för förskolan (98/16) uttrycker att förskolan ska sträva efter att väcka ett skriftspråkligt intresse hos barnen (Skolverket 2016). Därför kan det ses som att förskollärarna utför sitt uppdrag utifrån läroplanen för förskolan. Det kan tolkas som att förskollärarna vill barnens bästa och ge dem de bästa förutsättningarna för att lära och utvecklas i förskolan. Vi tänker att *Före Bornholmsmodellen* kanske är en ”väg” in i skriftspråket för en del barn, dock passar det kanske inte en hel barngrupps intressen. Vi tror precis som en förskollärare i studien tar upp att verksamheten måste

komplettera med andra skriftspråkliga aktiviteter för nå alla strävansmål och därmed möta alla barns literacyutveckling.

Före Bornholmsmodellen är ett färdigt material med språksamlingar och språklekar. Den har ett tydligt upplägg som Sterner och Lundberg (2010) tar upp att förskollärarna bör följa till varje barngrupp. I resultatet blir det synligt att en motivering till varför förskollärarna använder *Före Bornholmsmodellen* är för att det är ett material som underlättar för förskolläraren. Det anses underlätta då materialet är en avlastning för förskollärarna eftersom det är ett färdigt material där tydliga instruktioner finns i handledningen. I resultatet uttrycks en fördel med materialet och det är förskolans kvalitet höjs, när alla på förskolan genom handledningen vet vad som ska göras och sägas vid varje språksamling. Utifrån förskollärarnas motivering angående att det är ett material som underlättar får det oss att reflektera över om *Före Bornholmsmodellen* är ett material för barnen eller för förskollärarna. I en förskollärares vardag kan det tänkas vara praktiskt och skönt att ha ett material som de inte behöver lägga så mycket tid på. Det får oss att fundera över om det ska vara lätt och enkelt för förskolläraren när barns utveckling och lärande i förskolan är viktig. Som det nämns ovan har barn olika erfarenheter och intressen, därför ser deras literacyutveckling olika ut (Säljö 2013; Fast 2007). Fast (2011) tar upp att förskolan måste möta varje barn i sin skriftspråksutveckling och utmana dem vidare efter det. En slutsats vi drar utifrån detta är att förskolläraren har ett viktigt uppdrag gentemot barns tidiga läs- och skrivutveckling. Det går inte att förneka att det är en utmaning att se varje barns utveckling och utmana dem därefter då det vistas många barn på förskolan idag. Denna utmaning tänker vi dock måste tas på allvar, då barns utveckling sker på olika sätt och därav är det kanske inte bra att välja ett material i förskolan för att det anses underlätta för förskolläraren.

I frågan om hur det arbetas med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan, synliggör resultatet två skilda sätt, att handledningen till *Före Bornholmsmodellen* följs mer eller mindre styrt. Eriksen Hagtvét (2004) lyfter att det är förskolans ansvar att arbeta med barns tidiga läs- och skrivutveckling, dock menar hon att hur detta arbete görs med barnen har betydelse för det lärande som sker. Fast (2011) tar i likhet med Eriksen Hagtvét (2004) också upp att förskolan ska arbeta med barns tidiga läs- och skrivutveckling. Fast (2011) poängterar dock att det råder en osäkerhet hos förskollärarna angående förskolans uppdrag gällande hur barns tidiga läs- och skrivutveckling ska ske. Eftersom att resultatet

i studien synliggör två skilda arbetssätt med *Före Bornholmsmodellen*, kan det reflekteras över om förskollärarna till studien kanske känner en osäkerhet över hur de på bästa sätt ska arbeta med barns tidiga läs- och skrivutveckling. Denna osäkerhet anser vi blir synlig då förskollärarna väljer att arbeta med materialet på två skilda sätt, trots att handledningen ger förslag på hur språksamlingarna ska läggas upp. Resultatet visar att en förskollärare väljer att anpassa språksamlingarna efter barngruppen och genom att arbeta mindre styrt utifrån handledningen. Motiveringen till detta är att förskolläraren inte vill att språksamlingarna ska bli något tvång utan de ska vara roliga för barnen. Efter förskollärarens val att arbeta mindre styrt för barnen skull, får det oss att reflektera över om *Före Bornholmsmodellen* har för styrt upplägg för att barnen ska tycka språksamlingarna är lustfyllda. Denna tanke får vi då förskolläraren inte väljer att följa materialets upplägg fullt ut, då det anses bli ett tvång och inte roligt för barnen. Eriksen Hagtvet (2004) lyfter att skriftspråksaktiviteter ska grunda sig i vad barnen intresserar sig för och tycker är roligt för då blir lärandet lustfyllt. Det kan tolkas som att barnen ses som beings utav förskolläraren som väljer att anpassa materialet efter barnen. Barnen ses för vem de är här och nu och språksamlingarna anpassas efter deras intresse. Om varje barns erfarenheter, intressen och tankar ses som betydelsefulla ses barnet som kompetent och någon som kan bidra med något här och nu (Halldén 2007).

De förskollärarna som valt att arbeta mer styrt med *Före Bornholmsmodellen*, motiverar sitt val bland annat genom att lyfta att *Före Bornholmsmodellen* är en beprövad metod. Förskollärarnas motivering till att den är beprövad kan härledas till forskning som gjorts av Wolff och Gustafsson (Höglund, 2012) samt Lundberg, Frost och Petersen (Lindö, 2009). Deras studier synliggör att arbetssätt liknande *Före Bornholmsmodellen* har visat resultat på barns tidiga läs- och skrivutveckling. Det är därför ingen tvekan om att ett material som *Före Bornholmsmodellen* ger resultat på barns tidiga läs- och skrivutveckling, då bevis ges av forskning som gjorts. Förskollärarna motivera sitt val av styrt arbetssätt också genom att barnen får träna på hur det kan vara sen i skolan. De uttrycker också att de vill hjälpa barnen att få ett bättre resultat i språktestet som görs i förskoleklassen. Det kan diskuteras vilken påverkan det har på barns lärande när förskollärarna uttrycker motiveringar som att de vill se ett resultat hos barnen och att de ska tränas inför skolan genom att använda *Före Bornholmsmodellen*. En förskollärare nämner att *Före Bornholmsmodellen* ska användas slaviskt, stenhårt och intensivt varje dag. Hur förskolläraren ser och talar om barnen, påverkar den undervisning som sker på

förskolan och de förutsättningar som barnet får (Halldén 2007). När ord som resultat, slaviskt och tränas nämns i resultatet kan det tolkas som att barnen ses som becoming av förskollärarna, som ett projekt som ännu inte är färdigt (Halldén 2007). Vi tänker att om barnen ses som projekt, skulle det kunna leda till att barnen känner krav på att lära sig läsa och skriva. Om kraven på barnen blir för höga tror vi att risken finns att de mister tron på sig själva och tappar intresset.

I Vasquez (2003) och Fast (2007) studier synliggörs det hur barn utvecklat sin literacy. De kom bland annat fram till att barnen utvecklade sitt skriftspråk utifrån egna intresse som till exempel genom populärkultur som Pokémonkort. Detta kan ses som en kontrast till *Före Bornholmsmodellen* som är ett färdigt material och som inte utgår ifrån barnens intressen. Fast (2007) studie tar upp att om de vuxna i barnens omgivning utgår ifrån barnens livsvärld och tar tillvara på barnens intressen, så kan deras läsande och skrivande utvecklas. I förhållande till hennes studie kan det därför reflekteras över om förskollärarna i denna studie går miste om många tillfällen att möta och utveckla barns olika literacys. Eftersom de använder ett färdigt material som *Före Bornholmsmodellen* i förskolan.

Sterner och Lundberg (2010) tar upp att språksamlingarna består av bland annat sagor, rim, ramsor och språklekar. De menar att språksamlingarna ska göras lustfyllda och roliga. Resultatet synliggör att samtliga förskollärare säger att barnen verkar tycka att språksamlingarna är lustfyllda och spännande, och att de oftast fångar barnen. Fast (2011) nämner att vi lever i en multimodal textvärld, det vill säga att barn lär sig bland annat genom Teve och film. Populärkulturen är högst aktuell, och något som intresserar många barn idag. Resultatet visar att det finns en nackdel med *Före Bornholmsmodellen*. Nackdelen uttrycks vara att böckerna till språksamlingarna har ord som är svåra för barnen att förstå. Detta uppges ibland leda till att barnen tappar intresset under språksamlingarna. Det kan tänkas om förskollärarna hade valt att utgå från barnens intresse och vad de finner meningsfullt, exempelvis populärkulturen, kanske barnens intresse i språksamlingarna hade varit högre. Sterner och Lundbergs (2010) språksamlingar innefattar dock lekar, sånger och sagor som vi tänker att många barn gillar. Vad alla barn verkligen tycker om samlingarna kan dock inte sägas i denna studie, utan då hade barnintervjuer eller observationer behövts göras. Ytterligare en reflektion vi gör efter denna studie är att *Före Bornholmsmodellen* ses som ett positivt material att

använda i förskolan. Trots detta råder det oenigheter om hur och när det ska arbetas med *Före Bornholmsmodellen* i barngruppen. Vi tror att en viktig del i en förskollärares uppdrag är att våga gå in och möta varje barns livsvärld och se deras olika literacy. *Före Bornholmsmodellen* passar säkert en del barns literacyutveckling men kanske inte hela barngruppens.

6.2 Vidare forskning

I denna studie nämndes det att barnen verkade tycka att språksamlingarna var roliga. Det hade varit intressant att forska vidare eller komplettera denna studie med att undersöka barnens perspektiv gällande *Före Bornholmsmodellen*. Detta skulle kunna utföras genom att observera barnen i språksamlingarna och/eller intervjua dem, som skulle kunna resultera i att vi får en annan infallsvinkel. En annan forskning som hade varit väldigt intressant att göra är att intervjua förskollärare som arbetat med *Före Bornholmsmodellen* men inte gör det längre. Ställa deras motiveringar till varför de inte arbetar med *Före Bornholmsmodellen* i kontrast till motiveringarna i denna studie.

Avslutningsvis vill vi lyfta förskollärens betydande roll i barns tidiga läs- och skrivutveckling. De arbetssätt som väljs och de motiveringar som styr dessa val påverkar de förutsättningar barnen får till att lära och utvecklas. Då många barn spenderar större delen av sin tid i förskolan idag, är det högst relevant att diskutera hur barns literacy kan utvecklas på bästa sätt. Vi hoppas att vi genom denna studie gett dig som läsare nya tankar och funderingar gällande barns tidiga läs- och skrivutveckling i förskolan.

Referenser

Dahlgren, Lars Owe & Johansson, Kristina (2009). Fenomenografi. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Fast, Carina (2011). *Att läsa och skriva i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Fast, Carina (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2007.

Hagtvet, Bente Eriksen (2004). *Språkstimulering. D. 1, Tal och skrift i förskoleåldern*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur.

Halldén, Gunilla (red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson.

Holme, Idar Magne. & Solvang, Bernt Krohn (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Höglund, Carl-Magnus (2012). Forskning positiv till språklekar. Ur *Förskolan* nr 7 2012 s 14–15. <http://forskolan.se/forskning-positiv-till-spraklekar/> (2017-09-14).

Lindö, Rigmor (2009). *Det tidiga språkbudet*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Marton, Ference & Booth, Shirley (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2016. 2 uppl.* <http://www.skolverket.se> (2017-09-04).

Sterner, Görel & Lundberg, Ingvar (2010). *Före Bornholmsmodellen: språklekar i förskolan*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur.

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, Roger (2013). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Vasquez, Vivian. (2003). What Pokémon can teach about learning and literacy. I *Language Arts*, vol. 81, no 2 November 2003, s. 118-125.

<http://www.curriculum.org/secretariat/files/Nov29Pokemon.pdf> (2017-10-31).

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

(2017-09-12).

Bilaga 1

Missivbrev

Hej! Vi heter Anna Bergfors och Malin Eriksen och är två studenter ifrån Högskolan Kristianstad som läser vår sista termin på förskolläraryrket. Under hösten kommer vi utföra ett examensarbete på 15 högskolepoäng. Vi kommer göra en kvalitativ studie i form utav intervjuer. Syftet med arbetet är att få kunskap om hur och varför förskollärare använder sig av *Före Bornholmsmodellen* för att främja barns språkutveckling.

Vi undrar därför om Du skulle vilja delta i denna studien?

Vi kommer träffas vid ett tillfälle, och intervjun beräknas ta cirka 30–40 minuter. Under intervjun kommer vi båda närvara, en kommer ställa frågorna varav en kommer föra anteckningar. Intervjuerna kommer spelas in med hjälp av ljudupptagning. Detta görs enbart för stöd åt minnet. Vi önskar göra intervjuerna under vecka 38.

Under studiens gång kommer vi vara noga med att följa de forskningsetiska kraven. Med samtyckeskravet menas det att det är frivilligt att delta i studien. Du kan därför när som helst under studiens gång välja att avbryta din medverkan. Konfidentialitetskravet tar upp att deltagarna har rätt till vara anonyma, detta innebär att inga namn, förskolor eller kommuner kommer nämnas i vår text. En annan etisk aspekt är nyttjandekravet som innebär att all information vi får tillgång till kommer endast användas till vår forskning. Delar av intervjuerna kommer presenteras i vårt resultat, och om namn nämns kommer de vara fingerade. All ljudupptagning kommer endast vi ha tillgång till och kommer förstöras efter arbetet är klart.

Om du har några frågor eller funderingar är du välkommen att höra av dig till oss.

Med vänliga hälsningar

Malin Eriksen xxxxxxxxxxxxxxxxx

Anna Bergfors xxxxxxxxxxxxxxxxx

Handledare: Elisabeth Radeklev xxxxxxxxxxxxxxxxx

Vid ert samtycke vill vi ha en underskrift nedan:

Underskrift & datum

Namnförtydligande

Bilaga 2

Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat inom förskolan?
2. Hur länge har du arbetat med *Före Bornholmsmodellen*?
3. Vilken ålder är det på barnen i gruppen?
4. Hur många pedagoger arbetar på din avdelning?
5. Vad anser du är viktigt för att utveckla barns skriftspråk?
6. Varför väljer du att arbeta utifrån *Före Bornholmsmodellen*?
7. Har du fått någon utbildning i hur man arbetar med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan?
Om ja, vad för slags utbildning?
Om nej, hur har du gått tillväga istället?
8. Hur använder du materialet *Före Bornholmsmodellen* tillsammans med barnen?
9. Hur ofta och när arbetar du utifrån *Före Bornholmsmodellen* med barnen?
10. Vad anser du om *Före Bornholmsmaterialet* och detta sätt att arbeta? För- och nackdelar?
11. Vad tror du barnen tycker om språklekarna, lyckas ni fånga alla barnen?
12. Förs det någon loggbok/pedagogisk dokumentation? Om ja, varför och hur?
13. Har du sett någon skillnad på barnens skriftspråksutveckling efter arbetet med *Före Bornholmsmodellen*? Om ja, vad för skillnad?
14. Vet du om förskoleklasserna arbetar utifrån *Bornholmsmodellen*?
15. Har du hört om pedagogerna har sett någon skillnad på barns skriftspråkliga kompetens i förskoleklass efter ert arbete med *Före Bornholmsmodellen* i förskolan?
16. Arbetar ni på ett annat sätt, utöver *Före Bornholmsmodellen* för att barn ska utveckla sitt skriftspråk?
17. Finns det något du vill tillägga?

Tack för din medverkan

Malin och Anna

